

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah.
Velja za vse leto..... \$6.00
Za pol leta..... \$3.00
Za New York celo leto... \$7.00
Za inozemstvo celo leto... \$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily
in the United States
Issued every day except Sundays
and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: 2878 CORTLANDT. Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879. TELEFON: 4687 CORTLANDT.
NO. 300. — ŠTEV. 300. NEW YORK, FRIDAY, DECEMBER 23, 1921. — PETEK, 23. DECEMBRA, 1921. VOLUME XXIX. — LETNIK XXIX

RADEK O AMERIŠKEM ČASOPISJU

LENINOV PRIBOČNIK PRAVI, DA VODI AMERIŠKA VLADA SOVRÄSTVO AMERIKE PROTÍ RUSKIM SOVJETOM. — BOLJŠEVIŠKI VODITELJI SO IZVA NREDNO ULJUDNI IN IZOBRAŽENI MOŽJE.

Poroča Walter Duranty.

Moskva, Rusija, 22. decembra. Eden najbolj zanimivih mož v sovjetski Rusiji je Karl Radek. Li sicer ne zavzema v vladi nobenega oficijelnega mesta, ki pa je kljub temu bližje Leninu kot kdorkoli drugi in ki izvaja vsled tega velik upliv v svetih komunističnih internacijonalih.

Prva stvar, kateri se čudi časnikar, ko se sestane z enim teh velikih revolucionarnih voditeljev, je velikanska razlika, ki obstaja med njimi ter strašno in divjo sliko, katero si je ustvaril človek o njih tekom zadnjih štirih let. Oni miso le uljudni, kajti ruski narod je najbolj uljuden narod kar sem jih videl na svetu, temveč tudi na povsem nepričakovan način rečni in ozirni. Tako je prišel naprimer Radek, ki je shujšal do okostnjaka vsled svojega dvajset ur trajajočega dela na dan, po stopnjicah navzdol iz svojega urada v sistem nadstropju, da govori z menoj, ko je izvedel, da sem bolan in ustrajal je pri tem, da sedem jaz na edini stol v sobi, dočim se je on sãh naslanjal na visoko mizo. On uživa slovo, da je v tesnem stiku z zunanjim svetom in da ve več glede njega kot katerikoli drugi človek v sovjetski Rusiji. Boljševiški voditelji se postavljajo, da zavzemajo objektivno in realistično stališče napram dogodkom in politiki, brez vsakih sentimentalnih, narodnih ali osebnih predsodkov. Bolj kot katerikoli drugi komunist, s katerim sem se sestal, upravičuje Radek to trditvev.

S svojimi naglim in blestečim pregledom svetovnega položaja ter njegovih možnosti z ozirom na Rusijo, — govoreč vse preje kot v žaru revolucionarnega fanatika, — je napravil Radek utišobno informiranega, dalekovidnega in previdnega državnika. Mogoče ni primerno reči to, a nisem mogel drugače kot čuditi se temu možu, katerega je pred dveh leti socialistična Nemčija vrgla v ječo kot nevarnega hujšaka, — kjer je mimogrede rečeno porabil svoj čas za to, da se je naučil angleški, kateri jezik govori sedaj popolnoma gladko. V svoji analizi motivov in ciljev drugih narodov, čeprav včasih kritičen in odkritosrčen do cinizma, je Radek le enkrat pokazal radikalno pristanost.

To se je zgodilo takrat, ko je govoril o Ameriki. Treba je priznati, da je takoj v pričetku priznal, da ne pozna dežele na temelju osebnih izkušenj. On smatra za ugotovljeno, da izvaja ameriška vlada v družbi velikih finančnih in industrijskih voditeljev absolutno kontrolo nad ameriškim časopisjem in da lahko natveze narodu kar se jim ljubi. To naziranje temelji očitno na ideji, da bi re bila Amerika tako sovražna sovjetski Rusiji, če bi kapitalistična propaganda ne vodila za nos proletarijata.

Kot alternativni vzrok tega sovraštva sem omenil jaz, da pripada večina Amerikancev isti buržuaziji ali posestvojočemu razredu, katerega so skušali boljševiki na vsak način uničiti, dočim predstavljajo v evropskih deželah delavci, ki nimajo nikake lastnine, večino prebivalstva. Radek ni soglašal z menoj, a zopet priznal, da je nezadostno informiran.

Dežela, katero dobro pozna, je Poljska, kajti tam je bil rojen in vzgojen in glede Poljske je izustil značilno ugotovilo, da pričakuje v doglednem času zblizanja med Poljsko in Rusijo in da bo mogoče Poljska člen med Rusijo in Francijo. Večina ljudi tukaj se boji, da bo Francija zopet naščuvala Poljsko in Rumunsko, naj spomladi vnovič napadeta Rusijo, a Radek je ustrajal pri svoji teoriji na temelju domneve, da je prišla Poljska že do spoznanja in sicer radi finančnega in trgovskega ruina, da ne more živeti v večnem sovraštvo do Nemčije in da se približuje istemu spoznanju tudi z ozirom na Rusijo.

Čeprav je ponovno zatrdil, da se ne razume na biznes, je vendar zavzel Radek bolj konservativno in primerno stališče glede trgovskih izledov Rusije kot pa večina tukajšnjih biznes-izvedencev. I očim govore slednji o nagli industrijski rekonstrukciji na temelju koncesij, zavzema Radek stališče, da bo poteklo deset ali dvajset let, predno bo Rusija tržila z ostalim svetom le prilično v takem obsegu kot v časih pred vojno in preobratom. Povdaril je dejstvo, da je Rusije sedaj bolj kot je bila kdaj poprej, poljedelska dežela in da je rekonstrukcija poljedelstva potreben uvod k vsakemu zdravemu ekonomskemu oživiljenju. To naziranje je čno najboljše informiranih tukajšnjih inozemskih izvedencev, ki pričakujejo počasnega preporka, dobesedno iz tal ven Radek je dal izraza svojemu trdnemu prepričanju, da bo sovjetska vlada premagala težkoče, ki so se pojavile vsled lakote ter označil kot skrajno smešna namigavanja, da bo padla radi pomanjkanja živil.

— To so sanje naših sovražnikov izven Rusije, — je rekel sarkastično, — ki jemljejo želje za dejstva ter upanja za realnosti.

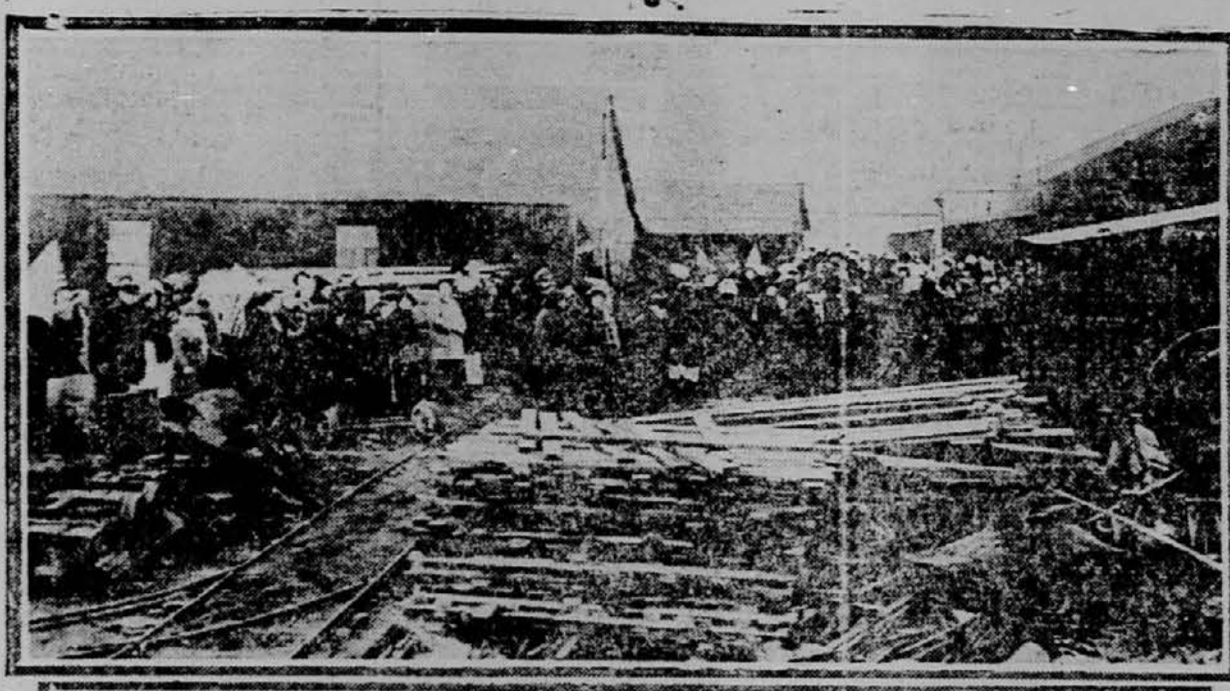
RAZSVETLJAVA BELE HIŠE.
Washington, D. C., 22. dec. — Ožna Bele hiše bodo na božični večer razsvetljena z lučmi. Mrs. Harding je sklenila nanovo uvesti to staro navado iz Nove Anglije in vsled tega je bilo že odredeno vse potrebno za razsvetljava Bele hiše.
Kot se glasi, je predsednik Harding že pred leti uvedel isti običaj v svojem domačem mestu Marion v Ohio potom kampanje v svojem listu.

STAVKARSKI IZGREDI V OMAHI.
Omaha, Nebr., 22. decembra. — Policija, oborožena s puškami in bajoneti, je pretekli večer razpršila veliko množico, obstoječo večinoma iz žensk, ki se je zbrala potem ko je bila v klavniškem okraju aretirana neka ženska pod obdolžbo, da je motila mir. Množica je sledila policistom na So. Omaha policijsko postajo ter zahtevala oproščenje jeitnice. Več aretacij se je nato izvršilo.

POZOR ČITATELJI!
Čitatelje opozarjamo na izvanredno krasno povest "Tuan-fu-čeng", ki je začela izhajati danes na peti strani našega lista. V govornih ozirih je še bolj zanimiva kot je bil "Rokopis Juana Serrana".

Uredništvo.

— Ljudje očitno pozablajo, — je izjavil, — da je Francija obdana od treh morã, Severnega morja, Atlantskega morja in Sredozemskega morja. Razentega pa potrebuje Francija mornarico, da šteti svoje oddaljene kolonije z njih 60,000,000 prebivalcev. — Čudno je, — je nadaljeval:

ULOGA ŽENSK V KANSAŠKI STAVKI. Pred kansaškimi promogovniki pekctirajo ženske ki ne pustje skobe ra dela. Večkrat je prišlo do vrođih spcpadav. Proti tam ženãkam niti vojãstvo ne more veliko oprãviti.

STALIŠČE JAPONSKE JE ZAŠČITENO

Predsednik je postal sedaj drugačni misli kot pa je bil preje. — Senzacijska razkritja.
Washington, D. C., 22. dec. — Senzacijske prve vrste je tvorilo v kroguh razorovalne konference naknadno razkritje o globokem sporu glede mnenja med predsednikom Hardingom ter našimi delegati v razlagi pacifičnega pakta med štirimi silami ter formalno izdana izjava, v katerih je obzložil predsednik Harding svoje amenje ter sprejel stališče delegacije. Predmet prvotnih razlik v mnenju med Belo hišo in panameriškim poslopjem je obstajal v vprašanju, če naj velja status quo glede pacifičnih otokov in dominijev, kojega ohranjenje je predmet dogovora, tudi glede Japonske ter k pravi Japonski pripadajočih otokov. Predsednik je zavzel stališče, da je prava Japonska vsled pogodbe tako malo zavarošana kot je kontinentalna posest Združenih držav. Splošno presenečenje je vzbudilo, da ni vedel predsednik še do torika popoldne, da smatra ameriška delegacija dogovor kot v popolnoma diametralnem smislu in da, se je po sklepu dogovora celó dogovorila z drugimi delegacijami; da se tičeje teritorialna jamstva pogodbe dejanski tudi prave Japonske. Harding je sedaj v svoji drugi izjavi ugotovil, da je šele zdaj izvedel za privolenje delegacije Združenih držav v tako razlago dogovora ter dostavil, da noče dvigniti sedaj nobenega ugovora več proti razlagi.

London, 22. dec. — Francoski ministrski predsednik Briand se je napram nekemu poročevalcu Associated Press s precej trpkimi besedami izrazil proti "sumu", katerega goje v govornih kroguh napram mornariškim odredbam Francije.

— Ljudje očitno pozablajo, — je izjavil, — da je Francija obdana od treh morã, Severnega morja, Atlantskega morja in Sredozemskega morja. Razentega pa potrebuje Francija mornarico, da šteti svoje oddaljene kolonije z njih 60,000,000 prebivalcev. — Čudno je, — je nadaljeval:

POLOŽAJ NA IRSKEM MANJ ZADOVOLJIV

Celo angleški poročevalci so mnjenja, da so izgledi za odobrenje pogodbe vse prej kot ugodni.
London, Anglija, 22. decembra. Ko se je irski republikanski parlament večraj pozno popoldne zaključil v Dublinu svojo sejo, je podalo 29 članov parlamenta v javni debati svoje mnenje glede angleško-irske mirovne pogodbe. Od teh govornikov jih je bilo petnajst za pogodbo in trinajst proti njej, dočim je ostal dr. Patrick McCarten, znan kot "prvi poslanik irske republike" v Združenih državah", nevtralen z ozirom na to vprašanje.
Za enkrat ni še znano, koliko izmed preostalih 91 članov parlamenta se bo poslužilo svoje pravice, da dajo izraza svojemu mnenju, a upanja, da bo prišlo kmalu do glasovanja, niso tukaj posebno živahna.

London, Anglija, 22. decembra. Vsled pogovorov, ki so se vršili tukaj med ministrskima predsednikoma Lloyd George-om in Briandom, se bo vršilo nadaljno zborovanje najvišjega sveta in sicer ob tej priliki v Cannes, v francoski Rivijeri. Pred tem zborovanjem se bo vršila v naslednjih par dneh v Parizu konferenca sveta poslanikov, na kateri se bo ugotovilo posameznosti dnevnega reda konference v Cannes, ki se bo pričela v prvem tednu meseca januarja.

Oba ministrska predsednika sta si obljubila, da bosta molčala glede pogovorov in pogajanj, ki so se vršila med obema. Očitno je bil najvišji svet sklican v namen, da razpravlja ali o reparacijskih določbah versailleske mirovne pogodbe, katere naj bi se revidiralo ali da razpravlja o primerenosti sklicanja velike mednarodne konference, ki bi se pečala z vprašanji mednarodnih financ ter bila v najtesnejšem stiku z vprašanjem reparacije.
Da se razmišlja o taki konferenci, ki bo vključevala poleg Nemčije in Rusije tudi Združene države, je razvidno iz dejstva, da je komisija, kateri se je poverilo proučevanje ruskega položaja, izdelala poročilo, ki je bilo izročeno francoskim in angleškemu izvedencem v nadalno preseo.
Večrajšni sestanek med Briandom ter ameriškim poslanikom Harvey-em, ki je bil posvečen v glavnem monariškim vprašanjem je dal povod za vsakovrstne domneve glede tega, če se niso zavzniki konečno vendar zopet odločili zainteresirati Združene države za reparacijsko vprašanje ter druga vpašanja, zvezana s tem.
Kot se je danes izvedelo namerava Lloyd George sredi prihodnjega tedna odpotovati v Cannes, de se tam par dni odpočije, predno se bo pričela konferenca najvišjega sveta.

BOLNO EVRPO TREBA OZDRAVITI

Tako "zdravniki" kot njih pacijent se bodo sedaj sestali, da se pogovore v načinu zdravljenja.
London, Anglija, 22. decembra. Vsled pogovorov, ki so se vršili tukaj med ministrskima predsednikoma Lloyd George-om in Briandom, se bo vršilo nadaljno zborovanje najvišjega sveta in sicer ob tej priliki v Cannes, v francoski Rivijeri. Pred tem zborovanjem se bo vršila v naslednjih par dneh v Parizu konferenca sveta poslanikov, na kateri se bo ugotovilo posameznosti dnevnega reda konference v Cannes, ki se bo pričela v prvem tednu meseca januarja.

Oba ministrska predsednika sta si obljubila, da bosta molčala glede pogovorov in pogajanj, ki so se vršila med obema. Očitno je bil najvišji svet sklican v namen, da razpravlja ali o reparacijskih določbah versailleske mirovne pogodbe, katere naj bi se revidiralo ali da razpravlja o primerenosti sklicanja velike mednarodne konference, ki bi se pečala z vprašanji mednarodnih financ ter bila v najtesnejšem stiku z vprašanjem reparacije.
Da se razmišlja o taki konferenci, ki bo vključevala poleg Nemčije in Rusije tudi Združene države, je razvidno iz dejstva, da je komisija, kateri se je poverilo proučevanje ruskega položaja, izdelala poročilo, ki je bilo izročeno francoskim in angleškemu izvedencem v nadalno preseo.
Večrajšni sestanek med Briandom ter ameriškim poslanikom Harvey-em, ki je bil posvečen v glavnem monariškim vprašanjem je dal povod za vsakovrstne domneve glede tega, če se niso zavzniki konečno vendar zopet odločili zainteresirati Združene države za reparacijsko vprašanje ter druga vpašanja, zvezana s tem.
Kot se je danes izvedelo namerava Lloyd George sredi prihodnjega tedna odpotovati v Cannes, de se tam par dni odpočije, predno se bo pričela konferenca najvišjega sveta.

ANGLIJA HOČE IZSTRADATI INDIJO

SUYD HOSSAIN PRAVI, DA DOBIVA 60,000,000 LJUDI V INDIJI LE PO ENO PEŠČICO KU HANEGA RIZA NA DAN. — NEKOČ NAJBOGATEJŠA DEŽELA NA SVETU, JE DANES INDIJA ČISTO OUBOŽANA.

Washington, D. C., 22. dec. — Angleško vlado v Indiji se je kritiziralo večraj v nekem nagovoru pred ligo za narodno ljudsko vlado. Predavanje je imel Suyd Hossain, eden izmed treh zastopnikov Indije, ki so predložili zahteve te dežele na konferenci v Versailles. Hossain je označil to vlado kot vzrok sedanjega splošno razširjenega trpljenja po celi Indiji, kajti ta vlada nima drugega namena kot izročiti Angliji celo bogastvo Indije, ne da bi bili domačini deležni bogastva svoje dežele.

Hossain je dal izraza mnenju, da je brez pomena prirejati take konference kot je sedanja razoroževalna v Washingtonu, "ko vendar drži angleški imperijalizem pod svoje peto eno petino prebivalstva celega sveta s pomočjo brutalnega in grdega sistema.

Veliko upanje je prišlo v Indijo vsled nastopa in "dela ljubezni" Mahatme Gandhija, voditelja gibanja za mirsljubno nekooperacijo po celi Indiji.

Na vprašanje, v koliki meri zastopa Sastri, eden izmed angleških delegatov na razoroževalni konferenci, narod Indije, je Mr. Hossain odgovoril, da je glupo in škandalozno označevati Sastrija kot zastopnika Indije.

Mr. Hossain trdi, da je bila Indija zgodovinska, zemljepisna in kulturna enota, s prav odločno nadarjenostjo za godbo in umetnost in da je ta enota temelj indijske narodne moči. Angleži so bili privabljeni v Indijo le vsled njenega bogastva, — je rekel, — in s pomočjo angleške mornarice se je zabranilo drugim narodom dom vstop v Indijo.

— Indija, — ena najbogatejših dežela na svetu, je danes ubožana in bankerotna dežela, — je izjavil Hossain — Najti je milijone ljudi, ki se ne morejo niti enkrat na dan najesti. Šestdeset milijonov živi od dneva do dneva s tem, da zavžije peščico kuhariga riža zjutraj predno odidejo ven na polja. Ko pa se vrnejo

zvečer domov, popijejo vodo, v katerih se je kuhal riž.

Angleži porabijo skoro petdeset odstotkov narodnih dohodkov Indije za vzdržanje angleške okupacijske armade, — je trdil nadalje, — in na stoštine, na tisoče naših najbolj krasnih duš, — moč najfinješe vzgoje in izobrazbe, gnije v angleških ječah, čeprav niso zakrivali nobenega večjega zločina kot je ta, da ljubijo svojo domačo deželo.

Opisal je Mahatmo Gandhija kot edinega moža, ki je bil kdaj v zgodovini Indije zmožen združiti Hindu-je in mohamedance k skupni akciji.

— Opaziti je vedno naraščajoče razpoloženje za republiko, — je rekel Hossain. — V vsakem slučaju pa je angleški imperijalizem v Indiji mrtev in čimprej bo zagreben, tem boljše bo za angleški narod in ostali svet.

BOLJŠEVIKI IZPREMENILI SVOJE STALIŠČE NAPRAM TURKOM.

Carigrad, Turčija, 22. dec. — Odnosaji med sovjetsko Rusijo ter turško nacionalistično vlado se stopili v novo fazo vsled definitivne izjave vlade v Angori, da je za politiko sprave zavezništva.

Nova politična orientacija Kemalistov, ki je imela za posledica sklep miru in ekonomsko sodelovanje s Francijo, je razvidno tudi iz pogajanj, ki se vrše z angleško vlado. Vse to jepavzročilo srd boljševikov.

Vlada Kemala je ponovila Moskvi svojo udanost, a boljševiki so zapustili Turke ter jim ne nudijo več kreditov in tudi ne pošiljajo več municije.

NAZNANILO

Našim strankam naznanjamo, da bo naša banka v nedeljo 25. decembra in 1. januarja zaprta; mesto teh dveh dni pa bo odprta v ponedeljek 26. decembra in 2. januarja od 9 do 12 (popoldne).
Frank Sakser State Bank

Denarna izplačila v jugoslovanskih kronah, lirah in avstrijskih kronah

se potom naše banke izvršujejo po nizki ceni, zanesljivo in hitro.

Vtëraj se bile naše cene sledeče:

Jugoslavija:

Razpošilja na znanje pošte in izplačuje "Kr. poštni čekovni urad" in "Jadranska banka" v Ljubljani.			
300 kron	\$ 1.35	1,000 kron	\$ 4.40
400 kron	\$ 1.80	5,000 kron	\$21.50
500 kron	\$ 2.25	10,000 kron	\$42.00

Glasom naročite ministrstva za pošto in brzojav v Jugoslaviji je sodaj mogoče taru nakazovati meske potom po-e edinele v dinarjih; za vsake štiri krono bo izplačan en dinar; razmerje med dinarjem in krono ostane taraj neapremenjeno.

Italija in sasezdno ozemlje:

Razpošilja na znanje pošte in izplačuje "Jadranska banka" v Trstu.			
50 lir	\$ 2.80	500 lir	\$24.00
100 lir	\$ 5.20	1000 lir	\$48.00
300 lir	\$15.00		

Nemška Avstrija:

Razpošilja na znanje pošte in izplačuje "Afristatsche Bank" na Dunaju.			
1,000 nem-avstr. kron	\$ 0.95	10,000 nem-avstr. kron	\$ 9.50
5,000 nem-avstr. kron	\$ 3.50	50,000 nem-avstr. kron	\$25.90

Vrednost denarja sedaj ni stalna, menja se večkrat nepričakovano; iz tega razloga nam ni mogoče podati natasne cene vnaprej. Mi računamo po ceni listega dne kot nam poslani denar dosepe v roke.
Kot generalni zasopnik "Jadranske Banke" in njenih podružnic imamo razjamečne izvanredno ugodne pogoje, ki bodo velike koristi za one, ki se le ali se bodo posluževali naše banke.
Denar nam je poslati najbolj po Domestic Money Order, ali pa po New York Bank Draft.

FRANK SAKSER STATE BANK, 82 Cortlandt St., New York
(Advertisement)

Najbolj razkošna princesinja Evrope.

Poroča M. Wade.

Najbolj ekstravagančna ženska v Evropi je napisala svoje spomine ali memoare. Princesinja, v sorodu s številnimi kraljevskimi družinami v Evropi, ki je kot otrok kradla jagode pri cesarju Viljemu, ki se je poročila s princem iz Sachsen-Koburga in ki je živela na najbolj pokvarjenem dvoru v Evropi skozi dvajset let, ki je ušla z nekim poročnikom iz avstrijske armade, katero je njen jezni mož utaknil v norišnico ter jo držal tam sedem let, ki bo mogoče podedovala \$25,000,000 in ki ima upnike po celi Evropi, nam pripoveduje povest svojega življenja v knjigi, ki je bila pred kratkim objavljena, in ki nosi naslov: "Moje lastne afeze". — To knjigo je spisala princesinja Lujiza, najstarejša hčerka zamrlega belgijskega kralja Leopolda II.

Princesinja ni sprejela metode Edvarda Boka, da odloči sebe samo od sebe. Ona govori v prvi osebi, a kljub temu ni najti v knjigi preveč Jazov. Na krut, a markanten način označuje kraljevske osebe, katere je tako dobro poznala, ki so sedaj mrtve ali pa v izgnanstvu, kajti svetovna vojna je pometa z njih prestoli in kraljestvi. Ferdinand, bulgarski car, je bil soglasno z njo čudno bitje, kajti pel je himne na naslov hudiča ter sežigal rokavice in kravate, katere je nosil. Franč Jožef, avstrijski cesar, katerega imenuje princesinja "brezsrčno bitje in živo mumijo" ter ga dolgi pretežne večine njenih nesreč, je bil kaj "vrdnar" človek, katerega bi marsikdo zajemal z lakajem, če bi slučajno ne tical v maršalski uniformi. Imel je dve slabi navadi: pulil si je brke in znani metli na obeh straneh lica, kar se ni smatralo za dostojno v visoki družbi in pri obedu se je rad ogledaval v svetlo izbrusenem nožu. Kar se tiče nemškega kaiserja, je bil kot mlad človek dober in vesel družabnik, a ko je odrasel, je postal zelo slab gledališki igralec, brez vsake osebnosti ali globine. Ni imel niti takta, niti prave sošbe. Nekoč je napravil princesinji naslednji cesarski kompliment: — Vi bi predstavljali finega pruskega grenadirja. — Misli pa je pri tem: Pomeranskega.

Princesinja Lujiza je bila rojena leta 1858 in njene memoare mečejo precej luči na številne dogodke, katere je že zagrnila tema. To je precej dragocena knjiga, ker zreali dogodke onih časov. Soglasno z njeno pretjno, da lo povedala vse, nam pripoveduje tudi "resnične" povest o smrti avstrijskega prestolonaslednika, kronprince Rudolfa.

Rudolf lep in liberalnega mišljenja, "ljubljenec bogov", kot se izraža princesinja, se je poročil z njeno sestro, Štefanijo, s katero je imel eno hčerko. Sreča se je smehljala Rudolfu. Bil je dedič velikega avstrijskega cesarstva ter je imel dosti stvari, za katere se je izplačalo živeti. Njegova ljubezen do lepe Marije Vetsera pa je dovela do tega, da je izvršil samomor. Lujiza opisuje Vetsero na naslednji način: — Marija je bila cesarska sultana, ki se ni bala nobene druge favorite, tako zelo je bila uverjena o svoji sili in svoji zmagovalni lepoti. Imela je globoke črne oči, profil kot grška kaneja, vrat boginje ter strast vzbujajočo grajico. Popolnoma se je polastila Rudolfa ter stremela za tem, da bi se poročil z njo. Zveza obeh je trajala tri leta.

Lujiza nam pripoveduje, kako jo je prišla Štefanija obiskat tri dni pred tragedijo ter ji rekla: — Rudolf bo šel v Meyerling ter namerava ostati tam par dni. On ne bo sam. Kaj naj storimo? Naslednjega dne se je sestala Lujiza zadnjikrat z Rudolfom in slednji ji je rekel: — Danes popoldne grem v Meyerling. Povej Debelemu, naj ne pride danes zvečer, temveč pojutrišnjem.

Princesinja pojasnjuje, da je bil Debeli, katerega je omenil Rudolf, njen mož, princ Kobur-

ški. Ta princ se je namreč vdeležil redno vseh zabav in lovskih prireditev Rudolfa. Rudolf je ostal v Meyerlingu od večera dne 28. januarja pa do jutra dne 30. januarja sam z Marijo Vetsero. Ko so dospeli njegovi gostje, da se vdeležijo, je bilo zborovanje natančno tako kot na poganskih slovesnostih v časih Nerona, ko se je poklinala smrt na banket. Gospod, obsojen na smrt, pa je bil prestolonaslednik sam in s seboj v prepadi je potegnil tudi žensko, ki ga je najprvo privedla na rob propada.

Rudolf je napisal par besed za svojo ženo. Pismo se je glasilo: Jaz se poslavljam od življenja. Bodi srečna na svoj lastni način. Pazi na svojo hčerko, ki mi je zelo draga.

Princesinja je brez dvoma lahko izvedela za grozne posameznosti te strašne zadeve. Njen mož je bil drugi človek, ki je dospel v grad, kjer se je završil dvojni samomor Opaziti pa je pomanjkanje določnosti in meglenost izražanja, kar kaže, da je princesinja marsikaj zadržala. Dejstvo, da so smeli traplo Rudolfa pokopati v blagoslovljenih tleh, kar rimsko-katoliška cerkev odločno prepoveduje za samomorilce, govori precej za ono verzijo povesti, v kateri se glasi, da je Marija Vetsera ustrelila Rudolfa ter izvršila nato samomor Princesinja zaključuje svojo povest o tragediji z britko obsodbo Avstrije.

— Videla sem, ter vidim v nato sledečih žaloigrah avstrijske vladarske hiše kazen neba... Avstrijski dvor je bil določen, da pogine na strašen način. Predstavljal je le služabniško sobo za berlinske lakaje. Potem ko je prišel Franč Jožef na slavni Evaristični kongres na predvečer vojne ter stal pred oltarjem kot Prince Vere, se je odjeljal v hišo madame Schtratt, da zaključil pušti dan ter poslušal dunajske čenčarije in spolzke anekdote.

— Rudolf je umrl od samega gnusa!

S pomočjo svojega dobrega spomina nam slika princesinja svojo mladost in svoje življenje v Bruslju in Laeken. O svoji materi, kraljici Mariji Ameliji, govori z velikim spoštovanjem in o svojem očetu Leopoldu II., ki je bil znan kot največji razuzdanec v Evropi, "kot o velikem možu, velikem kralju, kateremu posvečam to knjigo". Govori tudi o svojih mlajših sestrah, Štefaniji in Kleantini ter o svojem bratu, kojega prezgodnja smrt ja zagrenila kralju vse ostalo življenje.

Lujiza se je poročila v starosti sedemnajstih let s princem Willi- iz Sachsen-Koburga, katerega je videla le parkrat, ki je bil štirinajst let starejši od nje ter sorodnik avstrijskega cesarja. Njeno življenje z njim v znani Koburški palači na Dunaju je bilo življenje nesreče.

— Palača na Dunaju, impozantna na zunaj, ne je dušila s svojo puščobo. — Moja soba, — pravi ona v spominih, — je bila taka, da sem se stresla, kadar sem stopila vanjo. Bila je to precej velika soba in zidovi naokrog so bili do polovice višine obdani od lesenih omar. Sredi tega paradiža je stala velikanska steklena posoda, vsebujoča spomine prince pa tuje dežele: nagačene ptice s dolgimi kljuni, buče in pagode. Postala sem bolna, če sem se ozrla na to ropotijo. Kopalne pripravne ni bilo nobene. V celi palači je bilo najti le dve lanu.

— Palača je postala zame pekel in najhujši pekel je pozlačen pekel. Naslov re pomenja ničesar in slaba domačija je vedno slaba domačija. — Poroča nadalje, kako se je prvokrat sprla s svojim možem radi čaše kave s mlekom. Prine se je držal starega nemškega naziranja, da ne pije noben boljši človek črne kave, a princesinja ni mogla videti mleka. Vsak poročen par bo spoznal v tej malenkosti vzrok za ločitev.

Princesinji je bil rojen en sin, Leopold, in ena hčerka, Dora. Sin

SLAVNI ANGLEŠKI GODBENIK

Slika nam kaže Mr. in Mrs. Alberta Coates ob prihodu v Združene države. Mr. Coates je najslavnejši angleški glasbenik.

je bil določen, da umrje na "tak strašen način, da ga ne morem niti omeniti". Dočim je vzrastle hčerka, da vidi v svoji materi "najbolj zlobno, če ne najbolj blazno žensko na svetu". Dora je imela sanje, da se je poročila z vojvodo Guenther-jem iz Slezijske Holštajna, bratom nemške cesarice. Prva reakcija princesinje proti prasnji vojvodi, da mu da svojo hčerko v zakon, ni bila brez humorja.

— Kaj, — je vzkliknula, — ali resno mislite povesti moju hčerko pred oltar, ne da bi si dali preje popraviti svoj strašni nos? Vojvoda je imel v resnici rdeč nos vsestranske in povsem negotove oblike. Vsakdo ne more biti kot princ iz Conde ali Cyrano, in spačen nos je v resnici velika neprijetnost.

Bila je kulminacija številnih vzrokov in pogojev, ki so imeli za posledico zaroto, s pomočjo katere se je vtaknilo princesinjo v norišnico v Doeblingu, — in ona pripisuje večino teh vzrokov želji polastiti se premoženja, katerega ni ona podedovala po svojem očetu. Leopold je postajal star ter se je cenilo, da se bo približno 1000 milijonov frankov razdelilo med njegove tri hčerke. Upanje na tako dedščino je mogoče zadosten vzrok, da se nakupi en sam dan perila v vrednosti \$12,000, kar je bajne princesinje v resnici storila.

Leta 1897, ko je bila stara skoro 40 let, vsa obupana radi svojega življenja s Filipom, je napravila princesinja svoj skok v prostost in se odzvala glasu, ki ji je rekel: — Madama, vi ste izgubljena v svetu, v katerem živite. To je strahopetno in perversno. — Ta glas je bil last grofa Geze Matašiča, poročnika v avstrijski armadi. V svojih spominih je odkritostrena. Ona je enostavno pobežnila z njim. Leta 1898 sta se grof in prince Filip dvohojevala in pri tem je bil princ lahko poškodovan na roki. Kavalu nato so princesinjo prijeli ter jo proglasili za duševno neodgovorno. O tem nam pripoveduje ona sama v svojih spominih:

— Zjutraj, krog devete ure, ko sem se ležala v postelji, so bila vrata moje sobe s silo odprta. Vstopil je odvetnik prince in sledili so mu gospodje v črnih oblekah, policijski uradniki. Zadaj pa so stali zdravnik in bolniška strežnica iz Doeblinga.

— Posebni vlak je čakal na postaji. Par ur pozneje, ne da bi imela časa zbrati skupaj svoje misli, sem bila naenkrat vržena iz normalne človeške družbe v norišnico v Doeblingu. S pomočjo zamreženega okna v vratih moje celice so me lahko neprestano opazovali. Iz daljave sem čula krike in vpitje. Vtaknili so me v oni del azila, ki je določen za besneže. — Tako velika je bila moč prince, da se mu je posrečilo izvesti aretacijo grofa Matašiča, ki je bil obsojen na šest let ječe na teme-

lju obdolžbe, da je ponarejal vrednostne listine. Princesinja je ti omeniti" dočim je vzrastle hčerka, da vidi v svoji materi "najbolj zlobno, če ne najbolj blazno žensko na svetu". Dora je imela sanje, da se je poročila z vojvodo Guenther-jem iz Slezijske Holštajna, bratom nemške cesarice. Prva reakcija princesinje proti prasnji vojvodi, da mu da svojo hčerko v zakon, ni bila brez humorja. — Kaj, — je vzkliknula, — ali resno mislite povesti moju hčerko pred oltar, ne da bi si dali preje popraviti svoj strašni nos? Vojvoda je imel v resnici rdeč nos vsestranske in povsem negotove oblike. Vsakdo ne more biti kot princ iz Conde ali Cyrano, in spačen nos je v resnici velika neprijetnost. Bila je kulminacija številnih vzrokov in pogojev, ki so imeli za posledico zaroto, s pomočjo katere se je vtaknilo princesinjo v norišnico v Doeblingu, — in ona pripisuje večino teh vzrokov želji polastiti se premoženja, katerega ni ona podedovala po svojem očetu. Leopold je postajal star ter se je cenilo, da se bo približno 1000 milijonov frankov razdelilo med njegove tri hčerke. Upanje na tako dedščino je mogoče zadosten vzrok, da se nakupi en sam dan perila v vrednosti \$12,000, kar je bajne princesinje v resnici storila. Leta 1897, ko je bila stara skoro 40 let, vsa obupana radi svojega življenja s Filipom, je napravila princesinja svoj skok v prostost in se odzvala glasu, ki ji je rekel: — Madama, vi ste izgubljena v svetu, v katerem živite. To je strahopetno in perversno. — Ta glas je bil last grofa Geze Matašiča, poročnika v avstrijski armadi. V svojih spominih je odkritostrena. Ona je enostavno pobežnila z njim. Leta 1898 sta se grof in prince Filip dvohojevala in pri tem je bil princ lahko poškodovan na roki. Kavalu nato so princesinjo prijeli ter jo proglasili za duševno neodgovorno. O tem nam pripoveduje ona sama v svojih spominih: — Zjutraj, krog devete ure, ko sem se ležala v postelji, so bila vrata moje sobe s silo odprta. Vstopil je odvetnik prince in sledili so mu gospodje v črnih oblekah, policijski uradniki. Zadaj pa so stali zdravnik in bolniška strežnica iz Doeblinga. — Posebni vlak je čakal na postaji. Par ur pozneje, ne da bi imela časa zbrati skupaj svoje misli, sem bila naenkrat vržena iz normalne človeške družbe v norišnico v Doeblingu. S pomočjo zamreženega okna v vratih moje celice so me lahko neprestano opazovali. Iz daljave sem čula krike in vpitje. Vtaknili so me v oni del azila, ki je določen za besneže. — Tako velika je bila moč prince, da se mu je posrečilo izvesti aretacijo grofa Matašiča, ki je bil obsojen na šest let ječe na teme-

Šala.

Zdravnik in stara devica.

Nekje na svetu je svetovale neki zdravnik stari gospodini, naj se omoži, ker potem ne bo več težila o brezpomembnih boleznih.

Gospodinja mu je hitro odvrnila: "Vzemite me kar vi, gospod zdravnik!"

Ker pa tadi zdravnik ni bil v zadregi z odgovorom, je rekel: "Zdravnik le zapiše zdravilo, zaužije ga pa ne!"

Poljub in zaušnica.

V neki francoski pokrajini je bila navada, da je po poroki ženin oklofutal nevesto z besedami: "Takšen sem, kadar sem hud."

Zgodelo se je pa, da je Francoz v tej pokrajini vzel za ženo Nemko, ki ji ta običaj ni bil znan. Ko je ženin nevesto oklofutal in poljubil, ga je nevesta tako udarila po nosu, da se mu je vilo kri kar curkoma in dejala: "Takšna sem, kadar sem dobra." Potem pa mu je izpulila še polovico las z besedami: "Takšna sem, kadar sem huda!"

Od takrat je izginil ta ženitovanjski običaj iz vse pokrajine.

Dober sluga.

Oficir je bil na ženitovanjskem potovanju. Ker mu je bilo skrajno neprijetno, da bi ga ves svet opazoval kot mladega poročenca, je zabil strogo svojemu slugi, naj nikomur ne pove, da se je šele pred kratkim poročil. Sluga je seveda trdno obljubil, da se bo po naročilu ravnal.

Oficir je odšel nato pomirjen v hotel. Ko pa je bil s svojo mlado ženo dva dni v hotelu, je zapazil, da se vse skrivaj posmehuje. V vsakim dnuem se je stopnjevala ta veselost.

Ves ogorčen je poklical oficir k sebi slugo in mu rekel: "Ali ti nisem dejal, da nikomur ne povej, da sva jaz in moja žena mlada poročenca?"

Sluga: "Saj sem se ravnal po ukazu ter vsakemu dejal, da sploh niste poročeni!"

Oh, ta mladina!

Stric: "Pepek, ali si bil priden, ko si bil pri teti?"

Fanteč: "O, da, zelo! Ko sem prišel večerj k teti, je bila silno vesela. Ko sem danes odšel, pa je bila zopet silno vesela!"

Času primerno.

V nekem mestu je bila razpisana služba policijskega stražnika. Izmed številnih reflektantov so sprejeli prosilca, ki je bil brez enega očesa. Ko je vprašan nato nekdo župana, kako to, da so na njem ravno invalida brez enega očesa, je odvrnil župan: "Časi so pač taki, da mora policija vedno zatisniti eno oko!"

Poravnani dolg.

Janez je priložil Jožetu zaušnico. Jože je bil ves ogorčen.

Tedaj je rekel Janez: "Kaj bi Dolžan si mi že vso večnost deset dolarjev, sedaj sva pa bot!"

Jože: Ali bi mi ne dal pobotnice, potem pa še deset dolarjev?"

V prenočitveni.

Gost: "Vso noč me je grizlo. Vso noč nisem spal. Vso noč nisem mogel zatisniti očesa."

Gostilničar: "Obzalujem, če mislite, da hoste spali z odprtimi očmi."

Kako se operejo svilene stvari?

Nastajaj nekoliko sirovega krompirja ter ga ožmi. Z dobljeno tekočino oprane svilene stvari ne postanejo le čiste, ampak obdržijo tudi lepo prvotno barvo in sijaj. Mila pri tem ni treba rabiti.

Iza smrti Leopolda je tožarila Luiza. Belgijo za svoj delež pri dohodkih Kongo kolonije. Njeni dve sestri se nista vdeležili tega postavnega boja, katerega vodi še sedaj sama naprej. Številni juristi izjavljajo, da ima čisto prav, a zadeva še sedaj ni rešena.

Leta 1907 je bil razveljavljen njen zakon s princem Koburškim in ona je dobila nazaj svoj naslov belgijske princesinje. Mora pa živeti v izgnanstvu in tekem vojne so jo zasledovali kot Avstrijko, vsled česar je bila pogosto lažna. To ne zveni kot ekstravaganca, a kakorhitro bo dobila denar od Belgije, o čemur je trdno uverjena, bo gotovo dohitela zamujeni čas.

Cilicija — biser Male Azije.

Cilicija, ena najbolj važnih pokrajin Male Azije, iz katere se je umaknilo francoske čete na temelju dogovora med Francijo in Muštafa Kemal pašo, diktatorjem azijske Turčije, od katerem dogovoru se je v zadnjem času že toliko razpravljalo, je predmet bulletina, katerega je izdala Narodna zemljepisna družba.

— Če bi se poslalo umetnika, inženirja, farmerja ali rudarskega prospektorja, da ugotovi, kateri del Male Azije je najbolj zaželjiv z njegovega posebnega stališča, bi ta ali oni dal Ciliciji prednost pred katerikoli drugim delom Male Azije, — se glasi v bulletinu. — Komaj je mogoče najti kak del v Evropi ali Ameriki, kjer bi bila narava tako radodarna in velikodušna kot ravno v tem sorazmerno majhnem ozemlju na skrajnem severo-istočnem vogalu Sredozemskega morja. Čeprav pa se ni človek dosedaj še poslužil vrtilike, ki se mu je nudila z materialne strani, da izpremeni potencialno bogastvo v dejansko, je vendar le vprašanje časa ali pa mogoče svetovne politike, ko bo storil to.

Ob večini južne obli Male Azije predstavlja nizina le zelo ozek rob. V bližini skrajnega severo-istočnega vogala Sredozemskega morja, na južni bazi maloazijskega polotoka, pa se planjava razširi ter tvori precej ravno pokrajino, ki je več kot 75 milj dolga ter od dvajset do šestdeset milj široka. Na morskem "vagalu" se zopet pojavijo gore in obal skozi Sirijo in Palestino, na razdaljo 500 milj do Egipta, je skalnata in razorata, z izjemo nekaterih kratkih kosov. Cilicija je vsled tega neke vrste obrežna oaza.

Za cilicijskimi ravninami se dviga polukrog Taurus pogorja, s kojega gosto zaraslih obronkov se je jemalo les skozi stoletja in tisočletja, da se zadosti potrebam Egipta, ki nima nikakega takega drevja ter tudi Sirije, ki je skoro brez drevja. S Taurus pogorja teče tudi veliko število rek skozi celo leto. Te reke namakajo rodovitne planjave ter omogočajo obširno irigacijo, kakorhitro bodo na razpolago potrebni napisi in kanali. Celo pod uničujočo vlado Turkov ter vspricho dejstva, da je prebivalstvo napel nomadsko in napel poljedelsko, ki je dopustilo, da je postal velik del dežele močvirnat, je Cilicija proizvedla dosti riza, koruze, sladkornega trsa, sadja, tobaka in bombaža. Podnebje in zemlja sta posebno ugodna za proizvodnjo zadnje omenjenega pridelka.

— Nekatero izmed rek, ki tečejo z visokega Taurus pogorja, nudijo izvrstno priliko, za razvoj vodne sile in v gorah je najti dosti nedotaknjene mineralnega bogastva. Taurus pogorje je znano in naravnost slavno radi svojih sceničnih lepot, ki so izvajale veliko privlačno silo skozi stoletja na mestne prebivalce, ki so živeli na cilicijskih planjah izza pričetka poznane zgodovine. Zgradijo se je vile med gričevjem in v mičnih dolinah, ki se dvigajo n-vzgor proti gorovju tako v dobi Grkov kot v oni Rimljanov. V tej nad vse ugodni pokrajini so nameravali Nemci ustvariti bazo ali postojanko, ki naj bi primogla k uresničenju njih sanj glede razširjenja nemškega upliva in nemške moči na iztok.

Taurus pogorje je predstavljalo ob svojem času eno najbolj važnih vojaških meja v starem svetu. To pogorje je bilo skoro neprehodljivo, razven skozi global jarek ali zarezo, znano pod imenom Cilicijska vrata. Skozi dolgo časa je tekla cesta, katere so se mogle posluževati le tovarne živali, ob ozki strugi reke. Nekako štiristo let pred rojstvom Krista pa je neki nepoznan Lesseps zgradil cesto skozi ta prelaz katerega so se posluževali tudi vozovi. To je bilo delo, ki je najbrž izpremenilo celi tok zgodovine v tem delu sveta.

— Cilicija je postala velika obeečna postojanka za trgovino med Egiptom, Sirijo, Arabijo, Mezopotamijo ter celo Daljnim iztokom na eni strani ter grškim in rimljanskim svetom na drugi strani. Skoro natančno po tej veliki karavanski poti je bila pred nedavnim časom zgrajena velika Bagdadška železnica, ki je napravila Cilicijo zopet za važno postojanko ob tej veliki prometni žili, koje namen je bil spajati zapad z Orijentom. Angleški vojaki, ki so padli v roke Turkov kot vojni jetniki, so izvršili veliko težkega dela pri rekonstrukciji težavne sekcije te železnice skozi Taurus pogorje.

Kadar se je v poteku zgodovine zavojevanje sveta pomikalo proti iztoku ali proti zapadu, je bila Cilicija v vsakem slučaju na poti takega zavojevanja. Perzije so imeli to deželo v svojih rokah tisoč let pred rojstvom Krista. Ksenofon in Cirus sta šla po tej poti. Aleksander Veliki je prišel skozi vrata v Cilicijo leta 333 pred rojstvom Krista ter porazil Darija na planjavi Issus. Po njegovi smrti se je pojavilo tam neko grško kraljestvo. Rimski orel je razprostrl svoja krila nad Cilicijo leta 103 pred Kristom ter ostal tam skozi več stoletij. Tarsus, dom svetega Pavla, je bil v rimskih časih glavno mesto Cilicije. Tarsus je postal svobodno mesto vsled odloka Marka Antonija in tam je slednjega obiskala znana egipčanska kraljica Kleopatra.

Tudi Arabci so se polastili dežele ter držali Cilicijo od sedmega pa do desetega stoletja po Kristu. Tskom te dobe je vladal Bizanc deželam onstran Taurus pogorja in Cilicijska vrata so predstavljala obmejno postojanko krščanstva proti mohamedlanstvu.

Interesi Francije v Ciliciji, katere se je priznalo po zaključeni svetovne vojne, ko se je dala Franciji mandat za ta del maloazijskega ozemlja, segajo nazaj prav do Križarskih vojn. Neko frankovsko kraljestvo je namreč obstajalo v Siriji skozi več kot sto let in sicer v dvanajstem in trinajstem stoletju. Pred prihodom tega časa pa se je veliko število Armencev preselilo s severa, ker so jih tam ogrozili Turki, ki so že pričeli s svojim osvobodilnim pohodom in ti Armenci so ustanovili v Ciliciji kraljestvo Manjše Armenije. S tem krščanskim kraljestvom so imeli Franki tesne stike in v poznejših letih so bili številni visoki uradniki cilicijskega kraljestva Franki.

— Potem ko se je turško cesarstvo polastilo kontrore nad Cilicijo v šestnajstem stoletju, so Armenci med prebivalstvom dežele največ trpeli iz rok mohamedlanskih fanatikov.

Adana, glavno moderno mesto na cilicijski planjavi, je bila pororišče enega krvavega masakra za drugim, tekem katerih se je poleg možkih masakriralo tudi na tisoče žensk in otrok. Dober spomin na masaker iz leta 199, ko se je pojavilo mladoturško gibanje, ki je bilo baje humanitarno, a v resnici prav tako divjaško kot stari turški režim, in na masaker tekem svetovne vojne, ob času, ko so Angleži zapustili Galipolis in knefčno na masaker iz leta 1919, katerega se je vprizori, da se prslavi naraščajočo moč Muštafa Kemala paše, je brez vsakega dvoma odgovoren za stran krščanskih prebivalcev Cilicije, ki se je pojavil takoj, ko so Francozi izpraznili ozemlje ter prepustili deželo Kemalistom, ki so jo seveda takoj zasedli.

BOJAKI NAROČAJTE SE NA "GLAS NARODA", NAJ VEČJI SLOVENSKE DNEVNIK V KLAS. DRŽAVAH

Ghandi.

(Frane Teršeglav v "Slovenec".)

Ze dolgo se evropski svet zenima za dogodke, ki se od leta 1914 dalje odigravajo v Indiji. Tam se je — ne prvič v teku zanjnih desetletij — započelo veliko narodno gibanje v srbo osvoboditve od tujega gospodarstva. Voditelj tega zares grandioznega pokreta je Ghandi, kojega ime se zopet sliši v zvezi z demonstracijami, ki so jih priredili domačini ob priliki iseta angleškega prestolonaslednika po vseh večjih mestih.

Kdo je ta Ghandi? Katoliški misijonarji v Indiji, ki so gotovo dobri poznavalci ondotnih razmer, so pisec teh vrstic lani ob priliki kratkega bivanja v večjem indijskem pristanišču dal glede ghandizma, ki je že takrat slavil svoje triume, v naglici sledeče informacije:

Ghandi spada med tiste danes že številno hinduško inteligenco katera je dobila svojo izobrazbo v Evropi, ni pa evropski kulturi žrtvovala svojega narodno-religioznega bitja. Čisto v smislu hinduškega življenskega nazora so se ti inteligenti lotili naloge, da promodijo k novemu življenju vero, oziroma, da jo reformirajo in okrepe. Ne samo, da to popolnoma odgovarja globoko religiozni naravi hinduštva, pod verskim praporom in edinole na ta način se da naj uspešneje zbuditi narodna politična zavest mnogoplemenških Hindušov. V to svrhu je Ghandi osnoval versko družbo "Aria Samadži", ki ima danes že velikanski vpliv. Samo budisti, ki "majo čisto drugi nazor o življenju in njegovi vrednosti, se še držijo po strani. Ghandisti hočejo vpo-taviti prvotno pristno narodno obliko hinduškega versva, se krščanstvu zelo nenaklonjeni, se se pa vendar tako nazveli nekaterih evropskih pojmov, da ni izključeno, da bi nlove verske prenosovatelne tendence ne zadele prej ali slej na velike težkoče ob konservativnosti ljudskih mas v Indiji. Za enkrat pa pride za Anglijo v poštev le politična stran njihovega organizatoričnega dela. Ta je zato tako ne varna, kes se je Ghandiju posrečilo pritegniti v svoj delokrog muslimane, ki so dozdaj bili vsled fantastičnega verskega nasprotstva do "malikovalskih čestilcev krav" na strani angleških osvajačev. — Ghandi je osnoval zvezo "Whole India" (Vsa Indija), ki združuje hinduse in muslimane na enem čepprav se ne vseskozi izdelanem in precej nejasnem političnem programu.

Nejasnost je res velika; edinstvo pavzdržuje bolj globoka averzija, proti angleškemu tujevladju nego bolj trdne smernice političnega boja. Eni so za nasilno revolucijo, za zanetitev elementarnega izbruha ljudske nevolje proti tujcem, drugi so za taktiko pasivne rezistence, zlasti za takozvani "svadeši", ki se je skušal uveljaviti že pred svetovno vojsko in je obstojal v bojkotu angleškega blaga v svrhu povzdige domačega proizvodstva Indije, pa je iz čisto gospodarskih razlogov imel p opolni fiasko. Nekateri stoji pod vplivom ruske boljševiške agitacije, ki se opira na strahovite socialne razmere indijskega proletariata, ali pa vsled neuspeha velikanskih azijskih načrtov Trockega je v zadnjem času zelo oslabela. — Ghandi sam, ki je zelo previden in se sam preveč ne izpostavlja — kar mu nekateri radikalci štejejo v zlo — se je odločil za pasivno rezistenco, to je, da naj se tuje blago bojkotira, da naj domačini ne pošiljajo svojih otrok v angleške šole, da se drža strogo abstinence glede vstopa v višje uprav korporacije itd.

Ghandi je strašno popularen. hinduistanske množice ga imajo naravnost za božanstvo. Na veliki post, bartal, ki ga je sam uvedel in ki se slavi avgusta vsakega leta, zbira okoli sebe na stotisoče ljudstva.

Na vprašanje, kakšen uspeh utegne s časom doseči to gibanje, misijonarji za enkrat odgovarjajo nekoliko pesimistično. To se pravi, oni ne verujejo v dejanski organizatorični smisel Hindušov. — Inteligencija tvori v Indiji naravnost kapljo v morju, mas pa so strahovito neizobražene, fatalistične in needine. Kas v Indiji ni pet ali šest, kakor učijo šolske knjige, ampak več sto! Bramance iz ene kaste ne vzame v roke kozarca, iz katerega je pil bramanec druge kaste. Kaste stene na najrazličnejših razlikah, plemenskih, verskih, stanovskih; ta cepitve gre v atome. Ta institucije, ki je v pravadni dobi imela namen znanjati plekev trenja med različnimi plemeni in stanovji, je zdaj neodoljiva ovira za vsako evoincijo. Morebiti bi bilo neodvisnostno gibanje v Indiji že zdavnaj doseglo vsaj svoj negativni cilj, — najugodnejši trenutek za to je bil leta 1914 in dalje, ko v Indiji ni bilo nobenega angleš. vojska, od domačinov pa samo malenkost straže — da bi se razsodnejši del prebivalstva ne bal kaotične anarhije, ki bi sledila padcu angleškega gospodarstva. Hinduška kultura je prastara, ima mnogo zelo lepih in etično visokih vrednot, seveda tudi veliko čisto destruktivnih, je v nekaterih očitih velikih odločitih od zapadne racionalistične, materialistične, egoistične in osvajaške civilizacije tede ni državotvorna in sposobna za ustvarjenje tistega reda, ki ga danes tudi Indija ne bi mogla več pogrešati. Tega mnenja je tudi Tsgore, ki zagovarja mirni razvoj, propagira medsebojno oplemenitev obeh kultur, evropske in azijske in je že pred vojsko bil nasprotnik revolucije. Neodvisna Indija — tako vsaj menijo nasi informatorji — bi kmalu postala zopet plen kake tuje velesile; danes, ko je izolirana Rusija, bi zapadla brez vsakega dvoma vplivu Japonske, ki počasi in skoro neopazno prodira tudi že semkaj.

Kar se Anglije seme tiče, je jako značilno, da se v Indiji drži iste konservativne stvari kakor na Irskem, in niti oddalec ne sledi tistim liberalnim metodam, ki so ji prinesli toliko uspehov v ostalih svojih dominijih. Leta 1919 je general Dyer udušil nemire v Amritsaru z ognjem in mečem. Proti uvedbi parlamentarnega sistema se Anglija brani z nerazumljivo trdovratnostjo in je pristala šele lani na nekako samovoljo, samopopravo, ki se izraza v tem, da v vrhovnem svetu podkralja, ki ima zgolj posvetovalen značaj, sedita poleg šest ali sedem angleških reprezentantov samo eden hindu in en musliman. Čudno se zdi neangležju tudi to, da Anglija nekdanj svoje tako lojalne indske muslimane grdi s svoji protitru, politiko v Mali Aziji, kjer bi sicer zares genialni Ghandi nikoli ne dobil tal med njimi. Angleškega vojskava je v Indiji že leta 1919 kar mrgolelo; — Anglija, so dejali nasi informatorji, je v Indiji do zob obrožna; — domačinski polki nimajo strojnih pušk in artilerije.

Ali se bo ta politika obnesla ali ne, pokaže bližnja bodočnost.

WOLFE LINDENFELD.

Ameriški detektiv so aretirali v Varšavi Wolfeja Lindenfelda, ki je izpovedal, da je bila eksplozija na newyorškem Wall Streetu delo Tretje internacionale. Lind enfeld je to svojo izpoved najbrže izpod pazduhe potegnil, kajti on ne more navesti imen atentatorjev in ne ve, kje se nahajajo.

Manifest radikalne stranke na Slovence.

Kočevski "Radikal" priobčuje manifest radikalne stranke na Slovence. Manifest, ki nosi naslov: "Dragi bratje Slovenci!" pravi med drugim: Naša država stopa z oziroma na gospodarsko in moralno konsolidacijo v odločilne faze svojega razvoja. Nastala je neizogibna potreba, da ojačimo že srečno postavljene temelje ponosni zgradbi našega državnega edinstva. Ojačanje teh temeljev in celokupne državne zgradbe hočemo izvršiti s čvrstim državnim ujedinjenjem vsega našega naroda, vseh njegovih vej in delov, ki morajo nastopati povsod in se uveljaviti kakor zavedna harmonična celota. Pri izvrševanju tega dela nas ovirajo ljudje tujih in temnih nazorov. Ti nam sedaj razdirajo narodno telo in njih žrtve naj bi postala tudi naša lepa, napredna in draga Slovenija. V zadušljivem ozračju te negativne in povojne psihologije, se je pojavilo v njej, kakor tudi v ostali naši državi, veliko število političnih strank ki ne dopuščajo, da bi se mnogostična sila Slovenije udeležila državnih in drugih javnih poslov tako vidno, kakor po vsi pravici zaslužijo. Proti temu razdiralnemu delu se bori narodno - radikalna stranka z večjim ali manjšim uspehom po vsej ostali državi. Samo v Sloveniji je izostala njena akcija do poslednjega časa. Zato uprava narodne radikalne stranke smatra, da je prišel sanjo čas, da lahko izpolni svojo neposredno dolžnost tudi napram narodu v Sloveniji. — Manifest se zaključuje: Dragi bratje Slovenci! V imenu državnega in narodnega edinstva in napredka vas poziva narodno - radikalna stranka, da se ji pridružite kakor integrirani del velike državne in vsenarodne stranke. Dovršimo v skupnem naporu in delu močno zgradbo našega skupnega državnega doma in si zagotovimo maksimum dobrega, za čemer mora stremeti vsak svoboden in čestit narod! — Kakor je svoječasno poročala mitroviška "Srbija", je ta manifest delo poslanca, bivšega ministra Ljube Jovanoviča.

Albansko vprašanje leta 1913.

Ne bo odveč, ako se ozremo seko je na razpravi albansko vprašanje, nazaj v l. 1913, ko so se začele meje samostojni kneževini Albaniji.

Znano je, da so zmogovite armade taktičnih balkanskih zaveznikov priborile tudi Albancem osvobojenje. Ni bil sicer to njih na men, kakor tudi ni bila osvoboditev izpod turške vlade želja Albancev. Glavno zaslug na samostojnosti Albanije je imela Avstrija ter na drugem mestu Italija. Prva se je trudila, kakor je pač dovolj znano, za svobodo Albanije iz sovrštva do Srbije in jugoslovanstva sploh, kateremu je nameravala obaditi za hrbotom nespravljivega nasprotnika. Italija pa, je za enkrat imela namen, oremogčiti Avstriji preveč proste roke v dečali Skiptarov, posredno pa priti prej ali slej do posesti Valons.

Začetkom in tekem vojne leta 1912 je bil cilj Srbije priti preko severne Albanije, to je pokrajina ob Drinu do Adrije, saj je bil izhod na morje en pglavitnih ciljev taktatne srbske politike. — Ker pa je bil namen Avstrije, — ravno to preprečiti, zato je predlagala za Albanijo, ki se je ravno snovala, take meje, da bi bila Srbiji zagranica pot do jadranske obale. Konec leta 1912 so bile glede Albanije predlagane sledeče meje:

Avstrija je zahtevala, naj pripade se ustanavljaljoči Albaniji porečje Jadranskega morja, tako da postane meja med Albanijo in Srbijo ona črta, ki predstavlja razvojde med porečjem Adrije in Egejskega morja. Na ta način bi vse porečje reke Drina spadalo v Albanijo in v njem vred cela kotlina Ohridskega jezera ter cela Metohija tja do glavnega grebena Šar planine. Tako bi dobila Albanija tudi mesta Ohrid, Debar, Prizren, Djakovico in Reč ter Skadar.

Srbija in Črna gora sta kot mejo Albanije predlagali črto od pogorja Radoni pri Malem Draču na stik skadarskega in prizrenskega sandžaka pri Sv. Spasu na Drimu in odtat v približno ravni črti čez Lurijo do izvira reke — Škumbe. Na ta način bi pripadlo Srbiji oziroma Črni gori vse porečje Zdruzenega ali Velikega Drina s Skadarom, Lješom in Sv. Ivanom Medovskim, in seveda vse mi gori navedenimi mesti, ki jih je Avstrija reklamirala za Albanijo.

Avstrijsko stališče sta zastopali tudi Italija in Nemčija. Vprašanje mej Albanije se je nahajalo zelo dolgo v razpravi, ne da bi moglo priti do sporazuma med Avstrijo in Rusijo. Kakor znano, je nastala radi Skadra, ki ga Črna gora ni hotela izročiti, velika napetost in bilo bi kmalu že takrat prišlo do izbruha sovražnosti.

Ob 70-letnici p. Hougolina Sattnerja.

Ne vem, če bi našl veliko mož pomembnih v katerikoli stroki predvsem pa v umetnosti, ki bi za 70letnico podarili svojemu narodu najlepše, najbolj zrelo dovršeno delo, katerega zvoki še done po naših ušesih, mož, katerih duh in telo bi bila tako čila, da bi v tej dobi, ko tudi že večina umetnikov uživa v mirnem večeru sadove truda in dela, še snovali načrte in iskali novih potov za morda še večja in silnejša dela. P. H. Sattner je eden izmed tedno sejanih. Njegova mladeniška odločnost, njegova neomajna volja in občudovanja vredna vztrajnost, s katero se je lotil Assumpcije in jo vso preustroji in jo nam v novem žaru predstavil, njegova živa, neugnana stvariteljska sila, ki je pravkar dokazal tudi s tem, da je prenovljeni oratorij sam naučil in ga v dveh sijajnih koncertih sam izvajal, — nas uverja, da bo važne naloge, ki ga še čakajo, brez težav izpolnil in važno stališče, ki ga je od prvega nastopa zavzemal v siovenski glasbi, iznova podčrtal in podkrepil.

Pomembnost Sattnerjevega dela se morda da označiti na sledeči način:

Sattner je po svojem bistvu ektičtik, to se pravi: on izbira iz tega, kar najde dobrega doma in drugod, v sebi predela in na svoj poseben način presaja na naša tla. Ne da bi posnema! — svojo samostojno glasbeno osebnost on skrbno varuje — ampak on hoče ustvariti za naše razmere in z našega čustvovanja nekaj enakovrednega.

Zato je zlasti v cerkveni glasbi vedno prevladil. Njegove cerkvene glasbe, (doslej menda 14 del, poleg večjega števila skladb v — "Cecliji" in "Cerkvenem Glasbeniku") se odlikujejo po izraziti melodiki, zajemljivi, vedno preko običajnih potov se dvigajoče harmonične pestrosti, živahem, samostojnem postopanju glasov. Prav vsled tega, ker je bil vedno vsak nekoliko spredej, se po mnogih zborih dlje ni mogel povsem uveljaviti, hrana je bila zanj prekrepka. Seveda, če je zbor enkrat začutil, kaj je v Sattnerjevih — skladbah, ga nobena še tako oslaba sila plehka stvar ni mogla več zmotiti. Seveda so tudi ostali — skladatelji poskušali vzdržati žrklj korak. Če smo torej danes prepričani, da je cerkvena glasba pri nas dosegla neko omebno vredno višino, moramo resnici na ljubo reči, da razen Foersterja ni nihče toliko storil za njen razvoj in napredek kakor p. Hugolin Sattner. Njegovo delovanje v — "Cec. draštivu" z raznimi poučnimi tečajji je poglavje zase.

Niž tnanjši ni njegov pomen v svetni glasbi. Po svojem značaju svojih skladb je on izpolnil vrzel po Nedvedu; iz te smeri je poteklo predvsem pet zborovskih zbirk; pesmi iz teh zbirk pojo vsi naši, pa tudi hrvatski zbori.

Posebno stališče pa je v novejšem času zavzel kot prvi skladatelj obsežnejših simoničnih pesnitev. "Jejteva prisega", "Assumpcio", "Oljki", "Soči", "V peplnični noči" in prenovljena — "Assumpcija" so od leta 1910 sledile v nepretrgnih vrsti, ki se še ni ustavila. To pot je on utrl in dosegel nenavadnih uspehov ter močno dvignil narodovo zaupanje v svoje lastne sile. Njegova velika dela so jasno zasnovana, polna mehkih lepote, pa tudi krepkih mest in mogočnega stopnjevanja. Glasba sama se giblje v romantičnih smereh, iz katerih je vzrasel. Najlepje je zato tudi tam, kjer ga ne motijo nikaki oziri na glasbene smeri, ki v njegovem glasbenem hotenju nima je korenin. Sicer si je pa v zadnjih delih o svoji poti in svojih ciljeh pa tudi izraževalnih sredstvih popolnoma na jasnem. Zato bo njegov odlični talent dozoril še vsa dela, ki so v njegovi duši zasejana.

Rojen je bil p. Sattner 1851. v Kandiji pri Novem mestu. V sarostan je stopil leta 1867. Od l. 1890 deluje v Ljubljani kot pevovodja, župnik, gvardijan, defnitor, kustos, na koru sploh deluje že od leta 1863, leta 1924 bo imel zlato mašo.

Petrograd — mednarodno pristanišče. Kakor se poročila, bo baje postal Petrograd v sovjetski Rusiji mednarodno pristanišče.

Plemeniti mož.

Korejska pravljica.

Kim-bo-remi se je oženil z mlado, krasno ženo Cou-si. Kim-bo-remi pa je mnogokrat odhajal z doma ter je pušal ženo samo.

Neki študent, sin ministra Nisyu-taja se je zaljubil v Cou - si. S posredovanjem neke starke, ki jo je dobro pljačal, jo izrazil mladi ženi svojo ljubezen in jo prosil sestanka.

Toda Cou - si je odklonila. Tu je mladi postopač legel v postelj, a starka je rekla Cou-si, da umira od ljubezni do nje in da umre prav gotovo, ako mu ne dovolji priti k nji.

Tedaj je Cou-si dovolila in postopač je pričel hoditi v njeno hišo. Toda brat moža Cou-si je poslal njenemu možu kratak dopis: — Pridi! Nesreča! —

Ko je Kim prišel, mu je šel brat naproti, mu povedal vse, in šla sta k hiši Kimovi. Kim je pustil brata za ograjo, sam pa jo je preprezal, pogledal v sobo svoje žene, se vrnil in dejal: — Zmotil si se. Sama je in spi. —

Potem se je poslovi od brata in se delal, kakor da se je zopet vrnil na kupčijo. Ali ko je brat odšel, se je vrnil, kajti postopač je bil v sobi njegove žene.

I on, i žena Kimova sta že spala. Na stolčku pa je stalo žganje, s katerim je žena postregla svojemu ljubimecu.

Kim je oprezno prebudil mladega pustolovca. Ko se je zavedel, mu je dejal Kim: — Vidiš, da hi te zdajje lahko ubil. Toda ti si mlad in s svojimi sposobnostmi obetaš še mnogo. Evo, žganje, pij va!

Ko je mladenič pil, ga je vprašal mož: — Ali ljubiš mojo ženo tako, da bi jo vzel za ženo? Ako jo ljubiš, se ločim od nje, a ti se oženi!

Zame ni primerna, — je rekel mladič. — Torej pij še, — je dejal mož. — pa potem odidi ter ne pridi nikoli več k nji, zakaj jaz jo ljubim tako, da sem jo vzel za ženo.

Mladič je izpil, obljudil, da ne pride več ter ostal mož-beseda. Ko je mladič odšel, je odšel tudi Kim, ne da bi bil zbudil svojo ženo. Sedel je na konja ter odjezdil za svojo kupčijo.

Mese dni se ni vrnil. Ko pa se je vrnil, je našel ženo, ki je bila srečna zaradi njegovega prihoda. Kim jo je nežno objel, in nikdar ji ni dal niti slutiti, da ve njeno tajnost.

Črne mačke kot hudičevi agenti.

Skrivnost črne mačke in njene ga peklerskega razpoloženja je sedaj pojasnjena. Mačke katerekoli vrste so hile leta 1001 bojkotirane kot agenti hudiča v Sevenskem pogorju v Franciji, to je v enem delu stare Akvitane, kjer je še danes opaziti med narodom veliko mržnjo do mačk.

Akvitanci so prepričani, da je sedanji strah človeštva pred črnimi mačkami, ki smukajo preko poti človeka pomoči, posledica nekake dogodka, ki se je završil pri grajenju takozvanega Hudičevega mostu pri Montpellierju pred približno desetimi stoletji.

Starinoslovci, ki so pred kratkim pregledali ta slavni most, so našli tudi devetsto let stare legende, ki mogoče pojasnjujejo izvor zlokobnega upliva, katerega se tako splošno pripisuje črnim mačkam.

Hribovec iz Sevenov so bili pre prični, da obstaja zveza med mačko in hudicem izza časa, ko se je zgradilo Pont de Diable — (Hudičev most) preko reke Herault. Ta most je zgradil Viljem, neki sorodnik Karola Velikega.

Viljem, ki je bil preje križar ter znamenit vojniki, je postal pozneje najprvo menih in pozneje opat nekake samostana ob reki Herault. Kot tak je sklenil zgraditi most preko brzo tekoče gorske reke. Kakorhitro so postavili delavci temeljne kamne za oboke, se jih močni valovi takoj odnesli.

Vztrajal je dolgo pri svojih poskusih, a brez uspeha, dokler ni končno ves obupan opustil vsa nadaljna prizadevanja kajti prepričan je bil, da je bilo to neprestano uničevanje njegovega podjetja delo Satana.

Legenda pravi, da je vsled tega poklical hudica ter sklenil z njim kontrakt, na temelju katerega bo prva žival, ki bo prišla preko mostu, pripadla njegovemu satanskemu veličanstvu, če bo hudič dovolil opatu zgraditi most. Neka mačica, nič hudega sluteča, je bila prva žival, ki se je napotila preko mosta ter postala vsled tega last Satana. Vsled tega so pričeli ljudje smatrati vsako mačko za agenta vrača in to praznovanje je postalo tako možno v onih dneh, da je pustilo svoj traven pečat vsem nadaljnim generacijam. Most je bil dograjen leta 1001 ter je bil prav izza onega časa znan kot Pont de Diable ali Hudičev most.

ADVERTISEMENTS.

Za Božič! Nove sian. 'Jugoslavija' PIANO-ROLE

SVETA NOČ, z besedami \$1.25	NA MARJANCE, polka\$1.00
KJE BO MOJE ROŽICE, " \$1.25	MLADI VOJAKI, koračnica \$1.00
VSI BO PRIHAJALI, " \$1.25	MOŠČAKI, mars \$1.00
LJUBCA MOJA, " \$1.25	DONAVSKI VALOVI, valček \$1.00
	CREZ VALOVE, valček\$1.00

SE DOBJUJE EDINOLE PRI: NAVIŠEK - POTOKAR CO., 331 Greeve St., Conemaugh, Pa. Pri naročilu blagovila pošlji 50 centov za poštnino.

Želodčni Nered. Nervoznost. Nečista Kri in Slaba Cirkulacija

so devet desetih naših bolezni, trpljenja in mizerije. Večina teh bolezni se lahko hitro ublaži, če se rabi čudodelno zdravilo Nuga-Tone, ki povzroča bogato, rdečo kri, močne in stanovite žilve, čvrste moze in žene.

Slabi žilvi

pomenijo slab, izdejan in obnemogel sistem. Vask organ in delovanje telesa je odvisen za svoje življenje in delovanje od živih sil, iz katerega izhaja kontrola našega zdravja in našega delovanja, našega veselja in našega uspeha. Kri in žene s omogotilni in nezogotilni žilvi so bolehnj, vznemirli, preokupirani, nesrečni in njihovo prenesati odgovornosti, ki jim ga nalaga življenje.

Zelodčni nered.

Neprebava, distopija, zaprtje, pini v zelodcu in creyah, vzdigovanje, kisa zelodca, slab izdih, izkaj pokrit z belim, treščobol, riganje, žoga senčilo, zelodčni boi, kni v sašču bi podobni neredi so ponavadi hitro ozdravljeni, če se uporabi dobro zdravilo Nuga-Tone. Preveč dober tek, pervača teča, dobro spanje in se počivite kot novoizena osoba.

Tenka, vodena kri—slaba cirkulacija.

Nuga-Tone vsebuje veliko množico železa, ki je eno največjih zdravil in poznano za ustvarjanje bogate, rdeče krvi. Nobena reč ni bolj za blode, slabotne, slabokrvne ljudi, ki imajo tenkovoledno kri. Polvija tudi delovanje srca, ki popravi cirkulacijo in posilja toke gorle in hranilje krvi v vsak organ in telesno žilo. Nuga-Tone deluje tudi na jetra in čreva, ter povzroča, da so čreva odprta in tako prepreči zaprtje.

Naša absolutna garancija.

Cena Nuga-Tone je \$1.00 steklenica in ZADOSTUJE ZA EN MESEC ZDRAVLJENJA, ali šest steklenic za \$5.00. Jamljite Nuga-Tone 20 dni, in če ne boste z rezultatom zadovoljni, vrnite ostalo kjer ste ga kupili in dobite denar takoj nazaj. Zgubiti ne morete niti centa. Mi preizramemo vsi rizik. Pošljite nam naročilo še danes in si pridobite nazaj svoje zdravje, moč in življenjsko silo. Nuga-Tone je na prodaji po vseh dobrih lekarnah po enakih cenah in garancijah.

POŠLJITE TA KUPON SE DANES

National Laboratory, S. 763, 1018 So. Wabash Ave., Chicago, Ill.

Gospodje:—Priloženo dobite 3 Nuga-Tone, poštnine prost.

Nazov: _____ steklenic

R. F. D. _____

Delava _____

Kako sleparijo?

Znano je, da od bank ni nikdar mogoče dobiti natančnih podatkov, s kolikimi čistim dobičkom delajo. Te dni pa se je na Dunaju vendarle pripetilo, da je morala Anglo-banka povedati do piščice natančno svoj čisti dobiček. Anglo-banko se prevzeli naureč angleški kapitalisti, katerim se je moralo razkriti vse. In tako je tudi davkarja zvedela, za koliko jo je ta banka osleparila. Po izkazih, ki jih je dala banka davkariji, je znašal njen čisti dobiček le 53 milijonov kron. Po izkazih, ki so bili predloženi angleškim kapitalistom, pa je znašal čisti dobiček celih 1108 milijonov kron. Business je business. Znat' se mora!

Lokomotiva ukradena.

Dandanes se krade že prav v resnici vse, celo predmeti, ki se jih tekoj niti odnesti ne more. Iz Draždan na Saškem se poroča, da so ukradli tatovi iz tvornice za popravljanje železniških strojev lokomotivo. Kako mislijo tatovi uporabiti lokomotivo, tega pa poročilo ne pove.

Nova rastlina za produkcijo sladkorja.

V Južni Ameriki je našel nemški generalni konzul Ginter velike množine snovi, podobne saharinu. Ginter poroča, da je sladkor, izdelan iz te rastline, tridesetkrat slajši kakor navadni sladkor ter da zadustuje košček v velikosti graha za osaditev čaše kave.

Komunisti poneverili denar.

Dunajski komunisti so poneverili denar, ki ga je poslala Moskva v komunistične agitacne namene. Na Dunaj je dospela posebna komisija iz Moskve pregledat račun komunističnih odborov za Jugoslavijo, Avstrijo in Madžarsko. Komisija je dognala, da je poneverjenih pol milijarde kron in da so posamezni člani odbora pobasali do 20 milijonov kron ter jih vložili na svoja imena v banke. Ravne tako manjka ves denar — v znesku 100 milijonov kron — namenjen za komunistično propagando v Jugoslaviji. Zaradi teh poneverb je bil komunist Matuzović izključen iz stranke.

NAŠIM NAROČNIKOM.

Novo leto se bliža. V veljavi je zelo splošna naveda, da delajo nekateri pri tej priliki razne obljube, katere pa prej ali slej pozabijo.

Tudi Glas Naroda obljublja, toda le stvari, katere bo lahko do pičice izpolnil.

Kinolo bo mililo trideset let izza njegove ustanovitve. Od začetka pa do današnjega dne je stal na braniku poštenosti, zvišen nad vse stranke.

Hvalil je dobro in karal je slabo, ne oziraje se na osebo in na stranko. To bo delal tudi v bodoče.

List kot je Glas Naroda je absolutna potreba vsakega slovenskega naseljenca.

V njem najde vsak svojega najboljšega prijatelja in svetovaleca.

Ameriški cilji in ideali so mu poglavitna stvar, takoj zatem pa pride v poštev duševna zveza s staro domovino.

Nbroj Amerikancev je že vzgojil list Glas Naroda, toda vzgojil tako, da se še vedno zavedajo svoje matere domovine ter ji niso nič manj vdani kot so vdani tej veliki zemlji, kiji h preživlja in jim daje zasluzka.

Ta svoja načela bo list Glas Naroda tudi zanaprej neizprosno izpolnjeval. Z dobro premišljenim svetom in bodrilno besedo ob vsakem času bo vsakomur na razpolago.

V veliki meri bo skrbel za duševni užitek svojih čitateljev.

Njega vsebina bo nadvse izbrana. Uredništvo pre-dobro pozna sentiment našega izseljenega naroda in vsled tega mu bo nudilo vse, kar ve, da mu bo povolji.

Z novim letom začnemo objavljati na zadnji strani izvanredno zanimiv roman "Požigalec", delo slavnega francoskega pisatelja, ki je vsled svoje napetosti in zanimivosti povzročilo svetovno senzacijo ter zavzema odlično mesto v svetovni literaturi.

Vsak dan bo v listu po ena zaključena povest oziroma črtica, dobršen del novic iz starega kraja, najzanimivejše ameriške novice, posebno one, ki se tičejo dela in delavstva.

Tudi Peter Zgaga nam je za prihodnje leto zasigural svojo pomoč.

Naš list bo vsakemu odprt za vsako trezno debato in razpravo, in bo tudi zanaprej javna pozornica, kjer lahko vsakdo širi svoje nazore, jih utemeljuje ter s poštenim orožjem pobija nasprotnikova načela.

Čimveč naročnikov bo imel, tembolj bodo te obljube izpolnjene, temveč bomo mogli nuditi svojim čitateljem.

Čeravno so slabi časi v deželi, bo vsak zmogel svoto za naročnino, ki nikakor ni previsoka z ozirom na vse ono, kar vam nudi list.

Kdor obnovi takoj letoletno naročnino, dobi v dar senzacionalen roman "Vdova Leruz", ki je te dni prenehal izhajati v našem listu. Po vrhu pa še eno knjigo "Peter Zgaga".

Obe knjigi predstavljata lepo vrednost ter bosta trajnega pomena.

Na delo rojaki!

Barvila v živilih.

Poroča Albert Pason Sachs.

Zunanost predstavlja eno izmed zelo važnih karakteristik pri določanju trgovske vrednosti živil. Eksperimenti, katere se je pred kratkim vprizorilo, pa kažejo, da je hrana, pripravljena na najbolj onegaven način, prav tako koristna za telo kot je ista hrana, pripravljena na mičen in vabljiv način.

Velika razlika obstaja v tem, da je za nas velikanskega pomena ter največja razlika, kako izgleda hrana, razen če smo obupno lačni in izstradani. Hrana je mogoče popolnoma zdrava in dobra, a kljub temu je nočemo zauživati zaradi njene zunanosti.

Barve so pri tem največje važnosti. Surovo maslo iz mleka, — proizvedenega poznaj, je vedno bledejšje barve kot pa ono iz mleka, ki je proizvedeno poleti. Bogata zelena in sveža krma poleti daje mleku barvo, katere ne more dati pozimi seno ali kaka druga krma.

Ta bleđa barva surovega masla je malo mična in vsled tega je farmerjem in drugim proizvajalcem surovega masla postavno dovoljeno pridejati surovemu maslu rmenno barvo rastlinskega izvora, takozvani Annato, da proizvedejo primerno in okusno zlato - rmenno barvo. Čeprav ni take postopanje v resnici potrebno za vzgojen okus, je vendar to povsem neškodljiva metoda, da se napravi dober proizvod navidezno še boljšim.

Popolnoma postavno dovoljeno je barvati številne živilske proizvode, čeprav določa postava gotove stvari v tem oziru. Barve, katere se uporabljajo pri tem, takozvane anilinske barve, je treba "certificirati" glede njih čistosti.

To se pravi, da zahteva postava, da se lahko uporablja gotova ne-

strupena barvila in da morajo biti ta barvila največje čistosti, da se tem potam izloči že vnaprej vsak škodljiv učinek.

Postava zahteva nadalje, da morajo v gotovih okolščinah zavoj, vsebuječi pobarvano hrano, nositi znake ali labels, ki kažejo navzočnost barvila v dotičnem živilu. Takozvani "ketchup", to je sok paradiznika v družbi popra in drugih primesi, nosi skoro vedno poleg naslova označbo "artificially colored" in sicer z najmanjšimi črkami, ki jih dovoljuje postava. Barva, katero se rabi pri barvanju tega produkta, je v vsakem oziru popolnoma neškodljiva.

Oni, ki so proti uporabi barv v živilih, izjavljajo, da je mogoče proizvesti živila ali živilske produkte na tako skrben in izvrsten način, da postane vsaka barva brezpotrebna. Dodatek barve pomenja v skoro vsakem slučaju pomanjkljivo kakovost dotičnega proizvoda, čeprav ne velja to za vsak slučaj. Če zahtevamo vedno svetlodeč ketchup ali svetlo zelene olive, bomo to v vsakem slučaju dobili, če je ta ali oni proizvođač po svoji naravi dotične barve ali pa pobarvan.

Rodbinski pogovor.

V neki rodbini je bila hči že zrela za možitev. Ko so jo vprašali, zakaj se ne poroči, je odvrnila:

"Čakam, da pride pravi!" "Ah, kaj", je dejala nato mati. "tudi jaz nisem čakala, da je prišel pravi."

Otročja modrost.

"Mama! Stara mati me je nabila! Naj pretepa svoje otroke, ne pa mene!"

Zastopniki "Glas Naroda"

- Little Falls, N. Y.: Frank Masla, Barbours, Ohio: A. Okolish, F. Poje in Albia Poljanec. Columbus, Ohio: Math. Slajnik. Cleveland, Ohio: Frank Sakser, Charles Harting in Jakob Heanik. Lorain, Ohio: Louis Hainant, J. Kumb in O. Ostroek. Niles, Ohio: Frank Kogovšek. Youngstown, Ohio: Anton Klib. Oregon: Oregon Cl. J. Oregon: M. J. J. Astin. Ambridge, Pa.: Frank Jakob. Cosmopolis, Pa.: Ivan Pajk in Vid Kovar. Claridge, Pa.: Anton Jorina in Anton K... J. Verbič, 635 Aurora Avenue. Chicago, Ill.: Joseph Bostik, Joseph Blich in Joseph Bostik. Joliet, Ill.: Frank Barzich, Frank Laurier in John Salota. Mansfield, Ill.: FRIDA Augustin. La Salle, Ill.: Matija Gome. North Chicago, Ill.: Anton Kobal in Math. Ogrin. South Chicago, Ill.: Frank Corra. Springfield, Ill.: Matija Barborik. Waukegan, Ill.: Frank Petkovšek. Franklin, Kans. in okolic: Frank Leskovic. Frontenac, Kansas: Rok Firm. Hingo, Kansas: Mike Pencil. Kitzmiller, Md.: Frank Vodopivec. Chisholm, Minn.: Frank Gorša. Calumet, Mich.: M. F. Kobo in Pavel Schab. Eveleth, Minn.: Louis Gorša. Gilbert, Minn.: L. Vesel. Hibbing, Minn.: Ivan Zovko. Virginia, Minn.: Frank Brovatica. Wiy, Minn.: Frank Gorša in Joseph J. Puder. St. Louis, Mo.: Mike Gaborian. East Helena, Mont.: Frank Hrelca. Great Falls, Montana: Math. Urin. Klein, Montana: Gregor Zohar. Gowanda, N. Y.: Karl Sternika.

- West Alle, Wis.: Frank Skok in Ant. Howlek. Kje je moj sin JOŽE SKUŠEK? Star je 30 let in v Ameriki je že 12 let. Njegov zadnji naslov je bil Box 499, Struthers, Ohio, in za ta naslov sem mu že večkrat pisal, pa ne dobim nobenega odgovora. Prosim ga, da se mi javi, ali pa če kdo ve za njegov naslov, da mi ga pošlje, za kar mu bom hvaležen. — Janez Skušek, posestnik, vas Peperjek, pošta Tržišče pri Mokronogu, Slovenija, Jugoslavija. (21-63-72) ANTON JANKOVIČ, podkovski kovač, brat gotove Tereze Štok iz Maribora, zadnji njegov naslov: Camp 56, Cheat Bridge, W. Va., naj se sam javi, ali pa če kdo rojakov ve za njegov sedanj naslov, naj ga pošlje na: Joe Kosce, 629 Milwaukee Ave., Chicago, Ill., ker mu imam nekaj važnega za poročati. (4x 22 23, 27, 29-12) ZAKAJ SE SIRTUITE S SLABIM TOBAKOM, POSKUSITE NAŠ IMPORTIRAN pravi trški tobak, boksa en funt \$2.00, pol funta \$1.50 s papirjem hercegovski mešani, boksa 1 funt \$2.00; pol funta \$1.00 s papirjem. Boksa hlisnov 15c, in mašina za delati cigarete 15c. Z naročilom pošljite d.n.ar. ADRIATIC IMPORTING CO., 606 - 11th Avenue, New York, N. Y. Mošt iz svežega kalifornijskega grozdja, obvarovan v kanglah in sodih razne velikosti po zelo nizki ceni. Pišite po pojasnila. John Sepich 94 1/2 Greenwich St. New York, N. Y. Iščo se kraljevine zastopnike za razvažanje. ROJAKI NAROČAJTE SE NA "GLAS NARODA" NA VEČJI SLOVENSKEI DNEVNIK V ZDR. DRŽAVAH

ADVERTISEMENTS. Kje je moj sin JOŽE SKUŠEK? Star je 30 let in v Ameriki je že 12 let. Njegov zadnji naslov je bil Box 499, Struthers, Ohio, in za ta naslov sem mu že večkrat pisal, pa ne dobim nobenega odgovora. Prosim ga, da se mi javi, ali pa če kdo ve za njegov naslov, da mi ga pošlje, za kar mu bom hvaležen. — Janez Skušek, posestnik, vas Peperjek, pošta Tržišče pri Mokronogu, Slovenija, Jugoslavija. (21-63-72) ANTON JANKOVIČ, podkovski kovač, brat gotove Tereze Štok iz Maribora, zadnji njegov naslov: Camp 56, Cheat Bridge, W. Va., naj se sam javi, ali pa če kdo rojakov ve za njegov sedanj naslov, naj ga pošlje na: Joe Kosce, 629 Milwaukee Ave., Chicago, Ill., ker mu imam nekaj važnega za poročati. (4x 22 23, 27, 29-12) ZAKAJ SE SIRTUITE S SLABIM TOBAKOM, POSKUSITE NAŠ IMPORTIRAN pravi trški tobak, boksa en funt \$2.00, pol funta \$1.50 s papirjem hercegovski mešani, boksa 1 funt \$2.00; pol funta \$1.00 s papirjem. Boksa hlisnov 15c, in mašina za delati cigarete 15c. Z naročilom pošljite d.n.ar. ADRIATIC IMPORTING CO., 606 - 11th Avenue, New York, N. Y. Mošt iz svežega kalifornijskega grozdja, obvarovan v kanglah in sodih razne velikosti po zelo nizki ceni. Pišite po pojasnila. John Sepich 94 1/2 Greenwich St. New York, N. Y. Iščo se kraljevine zastopnike za razvažanje. ROJAKI NAROČAJTE SE NA "GLAS NARODA" NA VEČJI SLOVENSKEI DNEVNIK V ZDR. DRŽAVAH

ADVERTISEMENTS. KRETANJE PARNIKOV Kedaj približno odplujejo iz New Yorka. PANHANDLE 8.27 dec. — Bologne FINLAND 4 febr. — Cherbourg ADRIATIC 28 dec. — Cherbourg LA TOURAINE 4 febr. — Havre RYNDAM 29 dec. — Bologne RYNDAM 4 febr. — Boulogne CARMANIA 31 dec. — Cherbourg AQUITANIA 7 febr. — Cherbourg P. OMAC 31 dec. — Havre LA SAVOIE 11 febr. — Havre LA LORRAINE 11 dec. — Havre LA SAVOIE 11 febr. — Havre OLYMPIC 31 dec. — Cherbourg CARMANIA 11 febr. — Reka AMERICA 31 dec. — Bremen FRANCE 16 febr. — Havre N. AMSTERDAM 4 jan. — Bologne ADRIATIC 18 febr. — Genoa ITALIA 5 jan. — Trst OLYMPIC 18 febr. — Cherbourg LA TOURAINE 7 jan. — Havre N. AMSTERDAM 18 febr. — Boulogne OROPEA 7 jan. — K'emburg PARIS 21 febr. — Havre ADRIATIC 7 jan. — Genoa AQUITANIA 23 febr. — Cherbourg LAPLAND 7 jan. — Cherbourg MONGOLIA 23 febr. — Hamburg MONGOLIA 12 jan. — amburk KRONLAND 25 febr. — Boulogne WASHINGTON 17 jan. — Bremen MINNEKAHDA 25 febr. — Hamburg ROCHAMBEAU 17 jan. — Havre NOORDAM 25 febr. — Cherbourg PARIS 18 jan. — Havre ARABIC 4 marca — G'nos ORDINA 21 jan. — Hamburg ZEELAND 4 marca — Cherbourg SAXONIA 21 jan. — Hamburg LA LORRAINE 4 marca — Havre ARABIC 21 jan. — Genoa LA SAVOIE 11 marca — Havre KRONLAND 21 jan. — Cherbourg FINLAND 11 marca — Cherbourg NOORDAM 21 jan. — Boulogne RYNDAM 11 marca — Boulogne PRES. WILSON 24 jan. — Trst PAPI 15 marca — Havre LA LORRAINE 24 jan. — Havre LAPLAND 18 marca — Cherbourg CARONIA 28 jan. — Reka N. AMSTERDAM 25 marc — Boulogne ZEELAND 28 jan. — Cherbourg FRANCE 23 marca — Havre Glede cen za vozne tikete in vse druge pojavnice, obratite se na FRANK SARSEER STATE BANK, 23 Cortlandt St., New York

GOSULICH ČRTA. Direktno potovanje v DUBROVNIK (Gravosa), TRST. PRESIDENT WILSON 24. januarja 1922. Cene za Trst in Reko so: Pres. Wilson \$102.50 in \$5. davka. Potni listki izdanih za vsa sta je v Jugoslaviji in avstriji. Različne ugodnosti urvaga. 800 goga in tretjega sareda. Potniki tretjega razreda dobivajo brezplačno vino. PHELPS BROTHERS & Co. Passenger Department 2 West Street New York

CUNARD-ANCHOR. Največji, najhitrejši parniki na svetu. Izborna postrelja s stilkam. V vašem mestu ali bližini le lokalni agent. V Jugoslavijo, Bolgarsko, Rumunsko in Madžarsko, Preko: Dubrovnik, Trst in Reka ITALIA 5. januarja Karta \$87.00 — DAVEK \$5.00 Preko Cherbourg in Southampton: CARMANIA 31. dec. SAXONIA 21. jan.

Iščem svojega brata ANTONA PIBROVEC iz Smerja pri Premu na Krasu (sedaj Venezia Giulia, Italia). Slišim, da se nahaja nekje v Pennsilvaniji v šumah. Cenjene rojake prosim, če kdo ve za njegov naslov, da mi ga naznani, za kar bom vsakemu hvaležen, ali naj se pa sam oglasi svojemu bratu Louis Pibrovec, c/o Andrew Gerl, 756 East 200. St., Cleveland, Ohio. (20-23-12) RABI SE 100 DRVARJEV za Charcoal Iron Co. v Mellen, Wis. Plača \$1.10 od klatre, če napravi 40 klatre, če manj, pa po \$1.00 od klatre. Hrana 80¢ na dan. Pojasnila daje John Maree-ton, Camp 10, Box 1127, Mellen, Wis.

Iščem svojega moža JOHNA MASLO, podomače Sproharjev iz Smerja pri Premu na Krasu (sedaj Venezia Giulia, Italia). Podpisana sem prišla pred tremi tedni v Ameriko. Kakor slišim, se nahaja nekje v Pennsilvaniji v gozilih. Cenjene rojake lepo prosim, če kdo ve za njegov naslov, da mi ga blagovolji naznaniti, ali naj se sam zgleda, ako čita ta oglas, svoji ženi na naslov: Mrs. Pepina Maslo, c/o Andrew Gerl, 756 East 200. St. Cleveland, Ohio (20-23-12)

NAZNANILO in PRIPOROČILO. Spodaj podpisani naznanjam vsem v Pittsburghu, Pa., in okolici bivajočim Slovincem in bratom Hrvatom, da sem odprl novo GOSTILNO na 536 Butler St., Pittsburgh, Pa. Zavoľjo tega se pripravam vsem Slovincem in bratom Hrvatom, da bi me pri vsaki priložnosti obiskali in jaz vam jamčim, da vas bom fino in najbolje postregel, kolikor bo v moji moči. Na razpolago imam tudi sobe za prenočiti, kakor tudi sobe za v najem, bodisi s hrano ali brez hrane. Fina in prava slovenska kuhinja, tako da lahko jamčim za vsako najboljšo potrebo. Se priporoča FRANK GORIŠEK, 536 Butler St., Pittsburgh, Pa. (6x v čet & pet 15-12)

SLOVENSKA BANKA Zakrajšek & Češarek 70 - 9th AVE., NEW YORK, N.Y. (med 15. in 16. cesto) pošilja denar v Jugoslavijo, Italijo, Bolgijo, — prodaja vozne listke za vse važnejše črte; — izvršuje notarske posle, lisovzvezi s stariim krajev. — Cene vedno med najnižjimi. — Telefon Watkins 7627

Dospelo je novo suho grozdje. Muškatel zelo sladko debele jagode, boksa 50 funtov .. \$9.— Cipar grozdje rajveče in najsladkeše jagode, boksa 50 funtov .. \$9.— Malo črno grško grozdje, zelo sladko, boksa 50 funtov \$7.— Pošljite \$2. za račun vsake bokse in naročite in pošljite bomo takoj. BALKAN IMPORTING CO. 51-53 Cherry St., New York, N. Y. WSS! WSS! WSS! WSS! WSS!

Slovensko - Amerikanski KOLEDAR za leto 1922 Poleg koledarskega dela vsebuje obilico poučnih člankov, zanimivih povesti, nasvetov za zdravje in dom, raznoterosti, šale itd. Nad vse zanimiv je članek "Proti delavska špijonaža v West Virginiji". Ko bodo delavci to prečitali, jim bo marsikaj jasno, o čemur dosedaj niso niti pojma imeli. Koledar krasi cela vrsta krasnih slik. Čtivo je tako izbrano, da mora zanimati vse sloje našega naroda. Cena je 40 centov s poštnino vred. Za Jugoslavijo je poštnina ista. Naročite ga za svoje sorodnike in znance v stari domovini. Vsakdo bo vesel tega božičnega daru. Naročite ga še danes! Slovenic Publishing Co., 82 Cortlandt St., New York

COLUMBIA GRAMOFONE od \$30.00 - \$250.00 VELIKA ZALOGA PLOŠČ V VSEH JEZIKIH. Imam novo zloglo nemških in portiranih "Homokord" rekorderov. Brezplačne cenike dobite pri: VICTOR NAVINŠEK, 331 Greeve St., Conemaugh, Pa.

Za božične praznike. Imamo v naši veliki zalogi vsakovrstna božična darila. Moške in ženske prave Elgin ure, zlate prstane, verižice, priveske, brisalice, demante, dalje prave glasne Columbia Gramofone. Vaše slovenske ploščje, nemške vojaške marše, polke in veliko drugih krasnih daril. Razveselite svojega prijatelja, sina, hčerko, ženo in moža z božičnim darilom. Pišite nam dopisnico in mi Vam bomo takoj poslali naše cenike zastoj. Pri nas dobite kar potrebujete in blago je garantirano, cene nizke. Hvaležno Vam se naprej priporočamo. IVAN PAJK Jewelry 24 Main Street Conemaugh, Pa.